



# គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា

## Committee for Free and Fair Elections in Cambodia

ខុមហ្វ្រែល COMFREL

ថ្ងៃទី៣០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣

Vision : A democratic society that democratization in particular democratic elections are promoted and qualified to bring benefits to people.

### សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន ស្តីពី

### ការសង្កេតការណ៍លើការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព "ក" ដើម្បីធ្វើឱ្យផ្ទុះចេញនូវការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី៥ សម្រាប់មណ្ឌលខេត្តបាត់ដំបង

ខុមហ្វ្រែលបានចូលរួមសង្កេតការណ៍ទៅលើដំណើរការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព "ក" កាលពីថ្ងៃ២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ដែលធ្វើឡើងនៅទីស្នាក់ការគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត(គ.ជ.ប)។ ការបើកកញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅការិយាល័យដែលបានសម្រេចជ្រើសរើសដោយក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញលេខ២៥/២០១៣.កបស.សរ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣ ក្នុងចំណោម ២៣៣ការិយាល័យដែលយោងលើបណ្តឹងតវ៉ាលទ្ធផលបណ្តោះអាសន្ន នៃការបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ។ មិនមានការពន្យល់ច្បាស់លាស់របស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញក្នុងការសម្រេច ឲ្យបើកកញ្ចប់ក្នុងខណៈដែលគណបក្សសង្គ្រោះជាតិដាក់សំនួរថាហេតុអ្វី និងដូចម្តេចសម្រេចយកតែប្រាំបីការិយាល័យ នេះដោយក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ។ កញ្ចប់សុវត្ថិភាព"ក" ដែលនឹងត្រូវសម្រេចឲ្យបើកក្នុងនោះរួមមាន៖ ការិយាល័យ លេខ១១៨៥ ០១៩៣ ០១៨៨ ០២១៦ ០២១៧ ០២០២ ០២០៤ និង១១២២ ដែលស្ថិតនៅសង្កាត់មួយចំនួន នៃក្រុងបាត់ដំបង ខេត្តបាត់ដំបង។ ការបើកកញ្ចប់"ក" ដើម្បីធ្វើឱ្យផ្ទុះចេញនូវការបោះឆ្នោតទិន្នន័យរវាងទម្រង់១១០២<sup>1</sup> ទម្រង់១១០៨<sup>2</sup> និងក្រដាសផ្ទាំងធំ (ក្រដាសកត់ត្រាសម្លេងឆ្នោត)។

ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញថា ទម្រង់១១០២ នៅការិយាល័យលេខ ១១២២ និង០២១៦ មិនមានកត់ត្រាលទ្ធផល សំឡេងឆ្នោតនៃគណបក្សនីមួយៗ សន្លឹកឆ្នោតបានការ មិនបានការ និងសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិបសរុប។ យោងតាមបទបញ្ជា និងនីតិវិធីបោះឆ្នោត ត្រង់ប្រការ ៨.១៣ បានកំណត់ថា នៅពេលដែលរាប់សន្លឹកឆ្នោតរួចរាល់ ប្រធាន គករ ត្រូវធានាថា កំណត់ហេតុរាប់សន្លឹកឆ្នោត (ទម្រង់ ១១០២) ចំនួន ៤ច្បាប់បានបំពេញត្រឹមត្រូវ ហើយត្រូវបានចុះហត្ថលេខា។ មានការចុះហត្ថលេខាពីតំណាងគណបក្សនយោបាយនៅការិយាល័យទាំងនេះ និងមានកត់ត្រាពីចំនួនសន្លឹកឆ្នោតបាន ការ មិនបានការ និងសន្លឹកឆ្នោតសរុបក្នុងហិប។ រីឯនៅទម្រង់ ១១០៨ និងនៅលើក្រដាសផ្ទាំងធំវិញ មានកត់ត្រាសំឡេង ឆ្នោតរបស់គណបក្សនីមួយៗ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀតឃើញថាមានការកោសលុបលើទម្រង់ ១១០២ នៃសំឡេងឆ្នោត របស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា នៅការិយាល័យលេខ ០១៨៨ និងលើគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នៅការិយាល័យលេខ ០២០៤ ក៏ឃើញមានការកោសលុបលើសម្លេងឆ្នោតគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានៃក្រដាសផ្ទាំងធំ នៅការិយាល័យលេខ ០២១៦។

<sup>1</sup> កំណត់ហេតុនៃការរាប់សន្លឹកឆ្នោត  
<sup>2</sup> តារាងកត់ត្រាសម្លេងឆ្នោត

ក្រៅពីនេះមានការិយាល័យចំនួន ០៣ ដែលមានទិន្នន័យសំឡេងឆ្នោតមិនដូចគ្នាពីទំរង់មួយ ទៅទំរង់មួយ គឺការិយាល័យលេខ ០១៨៨ សំឡេងឆ្នោតរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា នៅក្នុងក្រដាសផ្ទាំងធំមានចំនួន១៥៤គំនូស ប៉ុន្តែការបូកសរុបមានចំនួន១៥៥សំឡេង ដូចគ្នានឹង១១០៤<sup>៣</sup> ដែលខុសពីទិន្នន័យក្នុងទម្រង់១១០២ និង ១១០៨ មានចំនួន ១៥៤ សំឡេង។ នៅការិយាល័យលេខ ០២០៤ កំណត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នៅក្នុងទម្រង់១១០២ និង ១១០៨ មានចំនួន២៧៥ សំឡេង តែខុសពីសំឡេងដែលមាននៅក្នុងក្រដាសផ្ទាំងធំ និង១១០៤<sup>៤</sup> មានចំនួន២៧៤សំឡេង។ នៅការិយាល័យលេខ ១១៨៥ សំឡេងឆ្នោតរបស់គណបក្សខ្មែរឈប់ក្រ នៅក្នុងទម្រង់ ១១០៨ និងផ្ទាំងក្រដាសធំ មានចំនួន០១ សំឡេង តែខុសពីចំនួនដែលមាននៅក្នុងទម្រង់ ១១០២ មាន ០ សម្លេង បើធៀបនឹង១១០៤<sup>៥</sup> មាន១សម្លេង។

ក្រៅពីនេះការកត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតគណបក្សតូចៗ គឺមិនបានពេញលេញនោះទេ មានការិយាល័យចំនួន ០៤ ដែលមិនបានកត់ត្រាសំឡេងគណបក្សទាំងនោះចូល ដែលគណបក្សតូចៗនោះទទួលសំឡេងឆ្នោត ០សំឡេង។ ការិយាល័យទាំងនោះរួមមាន ការិយាល័យលេខ ០២០២ ដែលការិយាល័យនេះមាន ០៣ គណបក្សគឺគណបក្សសញ្ជាតិ កម្ពុជា គណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុច និងគណបក្សសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមិនមានកត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតចូលក្នុង ទម្រង់ ១១០៨ និងក្រដាសផ្ទាំងធំ។ នៅការិយាល័យលេខ ១១៨៥ មិនមានការកត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតរបស់គណបក្ស សញ្ជាតិកម្ពុជា ចូលទៅក្នុងក្រដាសផ្ទាំងធំ។ នៅការិយាល័យលេខ០១៩៣ មិនឃើញមានបំពេញលទ្ធផលសំឡេងឆ្នោត គណបក្សចំនួន ០២ គឺគណបក្សសញ្ជាតិកម្ពុជា និងគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ទៅទម្រង់ទាំង ០៣ គឺទម្រង់ ១១០២, ១១០៨ និងក្រដាសផ្ទាំងធំ។

ម្យ៉ាងវិញទៀតនីតិវិធីនៃការផ្ទៀងផ្ទាត់ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមិនបានអនុញ្ញាតឲ្យមានការប្រកាសសម្លេងឆ្នោតបាន ការ និងមិនបានការ ព្រមទាំងចំនួនសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិបសរុប។ ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញមិនបានបង្ហាញមូលហេតុណាក្រៅពី ពេលវេលា។ បើតាមការពិត មិនមានប៉ះពាល់ពេលវេលាច្រើននោះទេ។

ជាសរុបក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញហាក់គ្មានមូលដ្ឋាន និងនីតិវិធីតម្លាភាពមួយក្នុងការជ្រើសរើស៨ការិយាល័យបោះ ឆ្នោតក្នុងចំណោមបណ្តឹងរបស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ២៣ការិយាល័យនៅខេត្តបាត់ដំបង។ មានភាពមិនប្រក្រតីនៅ ការិយាល័យចំនួន០២ ក្នុងចំណោមការិយាល័យទាំង ០៨ មិនកត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតនៃគណបក្សនីមួយៗ សន្លឹកឆ្នោត បានការ មិនបានការ និងសន្លឹកឆ្នោតក្នុងហិបសរុបចូលក្នុងទម្រង់ ១១០២។ ត្រង់នេះមានការសង្ស័យថា ទម្រង់១១០២ ទាំងបួនច្បាប់ ដែលនៅក្នុងកញ្ចប់សុវត្ថិភាព «ក» និងនៅខាងក្រៅអាចមិនដូចគ្នា ហើយសម្រាប់ការិយាល័យទាំងពីរ នេះមិនដឹងថា មន្ត្រីរៀបចំការបោះឆ្នោត យកលទ្ធផលបោះឆ្នោតពីទម្រង់មួយណាមកធ្វើការបូកសរុបលទ្ធផល និងចំលង ចូលក្នុងទម្រង់១១០៩ និង១១០៤ ព្រោះថាទម្រង់ ១១០២ គឺជាទម្រង់ជាមូលដ្ឋានមួយ ដែលគេយកជាផ្លូវការក្នុងការបូក សរុបលទ្ធផលបោះឆ្នោត។ ដោយឡែកការិយាល័យចំនួន ០៣ ដែលមានការកត់ត្រាសំឡេងឆ្នោតមិនដូចគ្នាមួយសម្លេង សម្រាប់គណបក្សប្រឹក្សាផ្ទាំងធំក្នុងទម្រង់ ១១០២ ១១០៨ ក្រដាសផ្ទាំងធំ និង៤ការិយាល័យមិនបង្ហាញសម្លេងឆ្នោតសូន្យ នៅពេលគណបក្សតូចមិនទទួលសម្លេងឆ្នោត អាចសន្និដ្ឋានថាប្រហែលជាកំហុសបច្ចេកទេសរបស់មន្ត្រីការិយាល័យ។

<sup>3</sup> អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលទទួលបាននៅការិយាល័យបោះឆ្នោត  
<sup>4</sup> អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលទទួលបាននៅការិយាល័យបោះឆ្នោត  
<sup>5</sup> អ្នកសង្កេតការណ៍ខុមហ្វ្រែលទទួលបាននៅការិយាល័យបោះឆ្នោត

**សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖**

- ១. កញ្ញា គង់ វ៉ានីន                    អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេតខុមហ្វ្រែល                    ទូរស័ព្ទ៖ ០១២ ៦៥ ៤៩ ៥០
- ២. លោក ស៊ុន ទិញសីហា                    មន្ត្រីផ្នែកអង្កេតខុមហ្វ្រែល                    ទូរស័ព្ទ៖ ០១២ ២៥ ២៦ ៦១

**បេសកកម្ម ៖** បេសកកម្មរបស់ខុមហ្វ្រែល គឺជួយបង្កើតបរិយាកាសគួរជាទីពេញចិត្ត និងមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ទី១/ដើម្បីឱ្យមានដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ តាមរយៈការបញ្ចុះបញ្ចូល តស៊ូមតិ ដើម្បីទទួលបាននូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សមរម្យ, ការអប់រំដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកបោះឆ្នោត អំពីសិទ្ធិ និងសកម្មភាពចូលរួមសង្កេតការណ៍របស់ពួកគេ ដែលអាចរារាំងនូវភាពមិនប្រក្រតី ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃលើដំណើរការបោះឆ្នោតមួយដែលមិនលំអៀង និងមិនប្រកាន់បក្សពួក ទី២/ ដើម្បីឱ្យមានអត្ថន័យនៃដំណាក់កាលក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមរយៈការអប់រំ និងវេទិកាសាធារណៈក្នុងគោលបំណងជំរុញលើកទឹកចិត្តប្រជាពលរដ្ឋឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការនយោបាយ និងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានា ការតស៊ូមតិ/បញ្ចុះបញ្ចូលដើម្បីឱ្យមានការកែទម្រង់ ដំណើរការបោះឆ្នោតដែលបង្កើននូវគណនេយ្យភាព (ការទទួលខុសត្រូវ) របស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃមួយដែលមិនលំអៀង និងប្រកាន់បក្សពួក ទៅលើការបំពេញកម្មវិធីនយោបាយ និងដំណើរការអនុវត្តន៍ការងាររបស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត។